

Autoportret u klozetu

Čitava generacija provodi svoje živote slikajući se po klozetskim ogledalima.

U jednom od svojih predavanja, Slavoj Žižek, najpopularniji (što ne znači i najbolji) filozof You Tubea, govori kako je u svojim putovanjima vidio da se klozeti razlikuju jedni od drugih. On izdvaja odnose prema klozetima u tri velike civilizacije. U Francuskoj fekalije brzo nestaju kroz rupu; njemački klozeti su krajnje hermeneutički orijentirani, tvrdi Žižek, dok su američke klozetske školjke pune vode te fekalije u njima plutaju prije nego li nestanu. Žižek to povezuje s već odavna ustoličenim viđenjima velikih nacija kao revolucionarnih (Francuza), liberalnih (Amerika) i konzervativnih (Švaba).

Usmenom je predajom do mene došla i priča o jednoj od mojih prabaka koja je bila protiv pravljenja klozeta u kući, tamo nekih 1960tih godina. Jasno je da klozet predstavlja locus horribus našim starima, uzimajući u obzir kakve se sve radnje vrše u njemu. I mi smo do nedavno u našoj avliji imali poljski klozet iliti vanjski WC i znalo se zašto on nije u kući. Kuća je objekt purifikacijskog karaktera. Moguće da nam je to ostalo od Turaka (a takav je karakter kuće i danas izrazito prisutan u Japanu, npr). Pred kućom se izuva. U kuću se ne unosi blato, prašina, prljavština, nečistoća. Kuća se temeljno usisava specijalnom mašinom, dok se avlija ofrlje čisti metlom korovačom. Avlija i bašča nikad ne mogu biti potpuno čiste.

~ Ekskurs: Kada Ivan Kovačević u knjizi *Semiologija rituala* (1985) piše o semantici kućnog praga, on tvrdi da kućni prag predstavlja dve

granice; jedna granica predstavlja odnos Unutra : Van, a druga granica predstavlja odnos Gore : Dolje (ispod). Unutra i Gore se nalazimo Mi, živi ukućani (u našem čistom, sigurnom domu). Vani i Dolje (ispod) se nalaze Oni; prljavština, nečistoća, bolest, ali i naši preci koji su bili u kući prije nas (mrtvi). ~

Moja je prabaka bila protiv pravljenja klozeta u kući upravo zato – da se nečistoća ne unosi u kuću, jer fekalije predstavljaju nečistoću, ostavljaju neugodne mirise i narušavaju purifikacijske aspekte kuće kao svetog objekta.

Klozet je danas sastavni prostor svake kuće. Od locusa horribusa, postao je estetski prihvatljiv prostor (prateći Adornove teorije o esteticima ružnoga), ali i hram čistoće u kom se vrše gotovo svi suvremeni rituali purifikacije (umivanje, pranje zuba, tuširanje, pranje veša).

Evolucija klozeta tu ne prestaje. U zadnjih se nekoliko godina javljaju novi trendovi te klozeta, posebno oni u javnim ustanovama, postaju središta socijalnih okupljanja, posebice mladih snaga naše grandiozne civilizacije. Mladi danas svesrdno hrle u javne klozete, ponosno noseći svoje fotoaparate i mobilne telefone kako bi što prije i što bolje napravili sliku samih sebe u klozetskom ogledalu te ju istovremeno objavili na društvenim mrežama kako bi drugi mladi (koji nisu imali tu sreću da se u tom trenu nađu na klozetskom pijedestalu socijalnog poretka) mogli reći da im se sviđa nečija slika u klozetskom ogledalu. (Teoretičari urote će reći kako je cilj svake Vlade od naše mladeži napraviti ne misleće subjekte, nego sebe-slikajuće subjekte koji žive po klozetima, ili bar najviše vremena provode po klozetima, kako bi napravili što bolji klozetski autoportret.)

U teorijskim se razmatranjima pokreta klozetarizma nikako ne smiju zanemariti hegelovski trenuci sebe-samog-kroz-sebe-samospoznaje, buddhistički elementi meditativno nakrivljenih usta te

egipatsko naslijeđe refleksivno-kontemplativnih podignutih obrva.

Zli jezici bi mogli reći da mlade generacije trate vlastite živote, ali to su govorili i za avangardiste, za šezdesetosmaše, za hipije i pankere. Ja sam siguran u to da se iza klozetskog pokreta krije nova snaga mladih ljudi koji će svojim klozetskim pozama napraviti nešto od značaja za sve buduće generacije. Na kraju krajeva, svima nam je dobro poznato da upravo u klozetu sami sebe najviše iznenadimo!